

Boendestöd – (livs)avgörande stöd i vardagen

En skrivelse från Göteborgs Brukarstödsnätverk

Bakgrund

Boendestöd är en insats som man kan ansöka om enligt socialtjänstlagen om man på grund av funktionsnedsättning har behov av stöd i sin vardag. Stödet kan bestå av flera olika delar och socialsekreterare utreder personens behov enligt IBIC (individens behov i centrum). För vissa personer är insatsen (livs)avgörande för att klara sin hemsituation och sin vardag. Stöd i kontakt med myndigheter är ett vanligt förekommande behov bland de personer som ansöker om boendestöd. Att få stöd i att ta sig till och från möten hos exempelvis vården, och att få stöd under och efter mötet, har tills nyligen varit en del av det stödet.

Under det senaste året har flera av medlemmarna i Brukarstödsnätverket* erfarit förändringar inom insatsen boendestöd som handlar om stöd i kontakt med myndigheter. Det finns närmare beskrivet i Personligt ombuds (medlem i nätverket) erfarenhetsrapport från 2023. I Brukarstödsnätverket har även andra förändringar inom insatsen boendestöd lyfts fram och diskuterats.

Syftet med skrivelsen är att belysa förändringar och förhållningssätt inom insatsen som nätverket bedömer får negativa konsekvenser för vissa i vår målgrupp och på sikt bidrar till försämrade livsvillkor och en sämre hälsa.

Nuläge för våra brukare

Insatsen boendestöd är mycket betydelsefull för många av dem vi möter. I flera fall får personer det stöd som de behöver av kompetent och engagerad personal. Det kan även innefatta ett tillräckligt stöd i kontakt med myndigheter, genom förberedelser samt uppföljning efter mötet. Däremot finns det personer som har ett större behov och som inte får ett tillräckligt stöd. Erfarenheten från nätverket är att fler och fler vänder sig till brukarstödsorganisationer på grund av att stödet som de har från samhället inte räcker till.

Det kan till exempel handla om personer med stora behov, men där tiden inte räcker till allt som ska utföras inom boendestödsuppdraget. I andra fall har vi flera exempel på när personer förväntas "lära sig" saker som faktiskt inte är möjligt på grund av just funktionsnedsättning. De personerna "misslyckas" gång på gång. Ett tredje exempel är erfarenheter av bristande kontinuitet och att boendestödjare har för lite tid att lära känna personerna som de ska stödja.

Ett konkret exempel

Här önskar vi fördjupa bilden av ett konkret exempel på en förändring av insatsen som har fått stor betydelse för flera av nätverkets brukare.

Under det senaste året har brukare erfart, i kontakt med handläggare och boendestöd, att det inte längre är möjligt att beviljas boendestöd till och från samt under själva mötet med vården samt andra myndigheter. Man hänvisar bland annat till att boendestödet inte ska kompensera för det som är vårdens eller andra myndigheters ansvar. Det får en del konsekvenser;

- **För en person som får svåra ångestattacker av att vistas ute kan det bli övermäktigt att ta sig till och från ett möte och hen kommer i värsta fall inte i väg alls**

- **Även för den som lyckas ta sig till ett möte kan vägen dit vara så stressande att det är svårt att koncentrera sig eller komma ihåg vad man vill lyfta under mötet**

- **Personen får svårt att uttrycka sina behov, ta in information och ställa relevanta följdfrågor**

- **Konsekvensen blir att den enskilde inte har samma möjlighet att föra sin talan, beskriva sin situation eller få svar på sina frågor och på så sätt vara delaktiga i sin egen rehabilitering/habilitering**

- **För vissa personer brister tilliten till såväl socialtjänsten som till vården sedan innan och de kan behöva motiveras av någon utomstående som de litar på att våga be om och ta emot vård och stöd**

- **För många personer är det avgörande att ha med någon på mötet som hen känner tillit till. Det innebär för de flesta att det är en person som man har en relation till och som man är trygg med. Många saknar ett socialt nätverk som kan stödja i sådana situationer**

- **För de personer som har anhöriga kan konsekvensen bli att de anhöriga belastas hårt när samhällets stöd minskar**

- **Konsekvensen av att kontakten med vården skjuts upp kan leda till försämrad hälsa, sjukdom och skador hos den enskilde**

Styrande dokument som kan förhindra glappen och tillgodose behov

Ett argument som lyfts fram för att inte bevilja stöd vid kontakt med vården, handlar om att "inte ta över vårdens ansvar". Detta är ett relativt vanligt argument i olika sammanhang. Konsekvensen av att vi drar hårda gränser mellan samhällets olika insatser kan leda till att människor *faller mellan stolarna*.

Program för full delaktighet

Göteborgs stads program för full delaktighet för personer med funktionsnedsättning (Göteborgs stad, 2020), områdena *Rätten till ett självständigt liv* och *Rätten till bästa möjliga hälsa*, avhandlar bland annat möjligheterna att ta del av samhällets utbud av vård, stöd och service. I programmet framkommer att det personliga stödet för en del är avgörande för att kunna delta i samhället på lika villkor som andra.

Överenskommelse om samarbete mellan VGR och kommunerna

Det finns en överenskommelse om samarbete mellan Västra Götalandsregionen och kommunerna i Västra Götaland kring personer med psykisk funktionsnedsättning och personer med missbruk av alkohol och droger och spel om pengar där följande framgår:

”Verksamheterna inom kommunen och VGR har ett gemensamt ansvar att ha rutiner och arbetssätt så att vård och insatser harmonierar med varandra. Den enskildes intressen får aldrig åsidosättas på grund av att huvudmän har olika syn på verksamhets- och kostnadsansvar. Även om kostnadsansvaret är oklart ska individens behov av utredning eller behandling fullföljas utan dröjsmål.”

Göteborgs Stads handbok för handläggning av individuellt stöd enligt LSS och SoL till personer med funktionsnedsättning

I handboken finns ett bra stöd för handläggare i staden att fatta beslut som tillgodoser den enskildes behov, såväl det motiverande som det praktiska stödet, det rehabiliterande och habiliterande.

Problematiskt att hänvisa till domar

Det vi erfarit är dock att det råder ett generellt förhållningssätt i frågan om rätt till stöd till, från och under möten med vården samt andra myndigheter. Man hänvisar delvis till domar från Förvaltningsrätten och någon enstaka generell dom från Kammarrätten. Enligt lag måste dock också en individuell bedömning göras av den sökandes behov.

Brukarstödsnätverket önskar

Som vi tidigare har poängterat är erfarenheterna från nätverkets medlemmar att fler och fler vänder sig till brukarstödsorganisationer på grund av att stödet som de har från samhället inte räcker till.

Vi ser att det bristande stödet kan få förödande konsekvenser i de enskilda personernas liv, och därför är det viktigt att Göteborgs stad gör individuella bedömningar och säkerställer att människor inte faller mellan stolarna.

*Medlemmar i Brukarstödsnätverket som står bakom skrivelsen

Personligt Ombud

LaSSe Brukarstödcenter

Hjärnkraft Göteborg

Funktionsrätt Individstöd Göteborg

FUB Göteborg

Neuroförbundet Göteborg

Anhörigstöd under 65 år Göteborg

Autism Distrikt Göteborg

Rörelsehindrade Barn och Ungdomar Göteborg med omnejd

Lots för barn och vuxna med funktionsnedsättning

Fler håller med

NSPH Västra Götaland och Göteborg har liknande erfarenheter som nätverket och väljer därför att stå bakom skrivelsen.